

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIO TEISMO ĮSTATYMAS

I SKYRIUS. KONSTITUCINIO TEISMO STATUSAS

1 straipsnis. Konstitucinis Teismas - teisminė institucija

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas garantuoja Lietuvos Respublikos Konstitucijos viršenybę teisės sistemoje ir konstitucinį teisėtumą, nustatyta tvarka sprendamas, ar įstatymai ir kiti Seimo priimti aktai neprieštarauja Konstitucijai, taip pat ar Respublikos Prezidento bei Vyriausybės aktai neprieštarauja Konstitucijai arba įstatymams.

Konstitucijos ir šio įstatymo nustatytais atvejais Konstitucinis Teismas teikia Seimui ir Respublikos Prezidentui išvadas.

Konstitucinis Teismas yra savarankiškas ir nepriklausomas teismas, kuris teisminę valdžią įgyvendina Lietuvos Respublikos Konstitucijos ir šio įstatymo nustatyta tvarka.

2 straipsnis. Įstatymai dėl Konstitucinio Teismo

Konstitucinio Teismo uždavinius, įgaliojimus ir darbo tvarką nustato Lietuvos Respublikos Konstitucija ir šis įstatymas.

3 straipsnis. Konstitucinio Teismo reglamentas

Konstitucinio Teismo vidaus klausimus, teisėjų profesinio elgesio taisykles, aparato struktūrą, raštvedybą ir kitus klausimus reguliuoja Konstitucinio Teismo reglamentas, kurį tvirtina Konstitucinis Teismas.

4 straipsnis. Konstitucinio Teismo sudėtis ir sudarymo tvarka

Konstitucinį Teismą sudaro 9 teisėjai, skiriami devyneriems metams ir tik vienai kadencijai.

Konstitucinis Teismas kas treji metai atnaujinamas vienu trečdaliu. Konstitucinio Teismo teisėjus, taip pat ir atnaujinant Teismo sudėtį, skiria Seimas po lygiai iš kandidatų, kuriuos pateikia Respublikos Prezidentas, Seimo Pirmininkas ir Aukščiausiojo Teismo pirmininkas. Teisėjų kadencijos pabaiga yra atitinkamų metų kovo mėnesio trečiasis ketvirtadienis. Valstybės pareigūnai, pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją teikiantys Konstitucinio Teismo teisėjų kandidatūras, privalo ne vėliau kaip prieš tris mėnesius iki eilinės teisėjų kadencijos pabaigos pateikti Seimui naujų teisėjų kandidatūras. Naujai paskirti Konstitucinio Teismo teisėjai Seime prisiekia paskutinę iki jų kadencijos pradžios darbo dieną. Nustatytu laiku nepaskyrus naujo teisėjo, jo pareigas eina kadenciją baigęs teisėjas tol, kol bus paskirtas ir prisieks naujas teisėjas.

Kai Konstitucinio Teismo teisėjo įgaliojimai nutrūksta pirma laiko, į laisvą vietą likusiam kadencijos laikui nustatyta bendra tvarka skiriamas naujas teisėjas. Jeigu toks teisėjas šias pareigas ėjo ne ilgiau kaip šešerius metus, tai jis po ne mažesnės kaip trejų metų pertraukos gali eiti Konstitucinio Teismo teisėjo pareigas dar vieną kadenciją.

Konstitucinio Teismo pirmininką iš šio teismo teisėjų skiria Seimas Respublikos Prezidento teikimu.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1475](#), 96.07.11, Žin., 1996, Nr.73-1749 (96.07.31)

5 straipsnis. Kandidatai į Konstitucinio Teismo teisėjus

Konstitucinio Teismo teisėju gali būti skiriamas nepriekaištingos reputacijos Lietuvos Respublikos pilietis, turintis aukštąjį teisinį išsilavinimą ir ne mažesnę kaip dešimties metų teisinio ar mokslinio pedagoginio darbo pagal teisininko specialybę stažą.

Kandidatų į Konstitucinio Teismo teisėjus pavardės iki svarstymo Seime paskelbiamos spaudoje.

Seimui teikiamas teisėjų kandidatūras svarsto Seimo Valstybės ir teisės komitetas uždareame posėdyje ir po to savo išvadą praneša Seimui.

5⁽¹⁾ straipsnis. Konstitucinio Teismo veiklos garantijos

Konstitucinio Teismo savarankiškumą ir nepriklausomumą nuo kitų institucijų užtikrina jam įstatymo laiduojamos finansinės, materialinės-techninės bei organizacinės garantijos.

Konstitucinis Teismas yra finansuojamas iš valstybės biudžeto užtikrinus jam galimybę nepriklausomai ir deramai atlikti konstitucinės priežiūros funkcijas. Išlaidų sąmatą tvirtina Konstitucinis Teismas, kuris taip pat savarankiškai disponuoja jam paskirtomis lėšomis.

Pastatai ir kitas turtas, kuriuo naudojasi Konstitucinis Teismas, yra valstybės nuosavybė, perduota Konstituciniam Teismui valdyti, naudotis bei disponuoti turto patikėjimo teisėmis. Be Konstitucinio Teismo sutikimo šis turtas negali būti paimtas nei perduotas kitiems subjektams.

Konstitucinis Teismas taip pat savarankiškai ir nepriklausomai vykdo informacinį bei organizacinį savo veiklos aprūpinimą.

Riboti šio įstatymo nustatytas teisines, organizacines, finansines, informacines, materialines-technines ir kitas Konstitucinio Teismo veiklos sąlygas yra draudžiama.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1475](#), 96.07.11, Žin., 1996, Nr.73-1749 (96.07.31)

II SKYRIUS. KONSTITUCINIO TEISMO TEISĖJŲ STATUSAS

6 straipsnis. Reikalavimai Konstitucinio Teismo teisėjui

Konstitucinio Teismo teisėjas negali užimti jokių kitų renkamų ar skiriamų pareigų, dirbti verslo, komercijos ar kitokiose privačiose įstaigose ar įmonėse, išskyrus pedagoginį ir kūrybinį darbą. Jis taip pat negali gauti jokio kito atlyginimo, išskyrus teisėjo atlyginimą bei užmokestį už pedagoginę ar kūrybinę veiklą.

Konstitucinio Teismo teisėjas negali dalyvauti politinių partijų ir kitų politinių organizacijų veikloje.

Konstitucinio Teismo teisėjas negali būti jokių kitų įmonių, įstaigų, organizacijų arba asmenų gynėju ar atstovu.

7 straipsnis. Konstitucinio Teismo teisėjo priesaika

Asmuo, paskirtas Konstitucinio Teismo teisėju, prieš pradėdamas eiti savo pareigas, Seimo posėdyje prisiekia. Prisiekiantis asmuo turi teisę pasirinkti vieną iš šio straipsnio antrojoje dalyje nustatytų priesaikos tekstų.

Nustatomi tokie priesaikos tekstai:

1) „Aš, (vardas, pavardė),

prisiekiu būti ištikimas Lietuvos Respublikai;

prisiekiu garbingai ir sąžiningai eiti Konstitucinio Teismo teisėjo pareigas;

prisiekiu ginti nepriklausomos Lietuvos valstybės konstitucinę santvarką ir saugoti Konstitucijos viršenybę, paklusdamas tik Lietuvos Respublikos Konstitucijai.

Tepadedu man Dievas!“

2) „Aš, (vardas, pavardė),

prisiekiu būti ištikimas Lietuvos Respublikai;

prisiekiu garbingai ir sąžiningai eiti Konstitucinio Teismo teisėjo pareigas;

prisiekiu ginti nepriklausomos Lietuvos valstybės konstitucinę santvarką ir saugoti Konstitucijos viršenybę, paklusdamas tik Lietuvos Respublikos Konstitucijai.“

Priesaiką priima Seimo Pirmininkas Seimo posėdyje.

Priesaika priimama laikantis tų taisyklių, kurios nustatytos Seimo narių priesaikos priėmimo procedūrai.

Konstitucinio Teismo teisėjas, įstatymų nustatyta tvarka neprisiekęs arba prisiekęs su išlyga, netenka teisėjo įgaliojimų. Dėl to Seimas priima nutarimą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-1797](#), 2003-10-28, Žin., 2003, Nr. 108-4815 (2003-11-19)

8 straipsnis. Konstitucinio Teismo teisėjo neliečiamybė

Konstitucinio Teismo teisėjo asmuo neliečiamas.

Konstitucinio Teismo teisėjas be Konstitucinio Teismo sutikimo negali būti traukiamas baudžiamojon ar administracinėn atsakomybėn, suimamas, negali būti kitaip suvaržoma jo laisvė.

Klausimas dėl sutikimo patraukti Konstitucinio Teismo teisėją baudžiamojon atsakomybėn svarstomas pagal generalinio prokuroro teikimą.

Konstitucinio Teismo teisėjas, sulaikytas ar pristatytas į teisėsaugos įstaigas be asmens dokumentų, turi būti nedelsiant paleidžiamas, kai nustatoma jo asmenybė.

Įeiti į gyvenamąsias ar tarnybines Konstitucinio Teismo teisėjo patalpas, daryti ten arba jo asmeniniame ar tarnybiniame automobilyje, arba kitoje asmeninėje susisiekimo priemonėje apžiūrą, kratą arba poėmį, taip pat atlikti teisėjo asmens apžiūrą ar kratą, jam priklausančių daiktų bei dokumentų apžiūrą ar poėmį leidžiama tik tada, kai nustatyta tvarka Konstitucinio Teismo teisėjui yra iškelta baudžiamoji byla.

Baudžiamąją bylą, kurioje kaltinamas Konstitucinio Teismo teisėjas, nagrinėja Aukščiausiasis Teismas.

Konstitucinio Teismo teisėjas už kalbas ar balsavimus Konstituciniame Teisme negali būti persekiojamas.

Konstitucinio Teismo ir jo teisėjų įgaliojimai bei teisės negali būti apriboti paskelbus karo ar nepaprastąją padėtį.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1475](#), 96.07.11, Žin., 1996, Nr. 73-1749 (96.07.31)

Nr. [IX-1797](#), 2003-10-28, Žin., 2003, Nr. 108-4815 (2003-11-19)

9 straipsnis. Konstitucinio Teismo teisėjo įgaliojimai

Konstitucinio Teismo teisėjai turi lygias teises.

Konstitucinio Teismo teisėjas turi teisę dalyvauti Konstitucinio Teismo posėdžiuose su sprendžiamąjo balso teise, susipažinti su visa posėdžiui teikiama medžiaga bei dokumentais, naudotis kitomis šiame įstatyme nustatytomis teisėmis.

Konstitucinio Teismo teisėjas siūlo klausimus svarstyti Konstitucinio Teismo posėdyje bei rengia jam pavestus klausimus.

Konstitucinio Teismo teisėjas turi teisę reikalauti iš visų valstybės institucijų ir jų pareigūnų, vietos savivaldos įstaigų ir jų pareigūnų, valstybinių ir kitų įmonių, įstaigų, organizacijų, piliečių susivienijimų bet kokių dokumentų ir informacijos, susijusių su Teismo posėdžiui rengiamu klausimu, taip pat gauti pareigūnų paaiškinimus nagrinėjamais klausimais. Teisėjas taip pat turi teisę iškviesti ir apklausti liudytojus, ekspertus, naudotis specialistų konsultacijomis, pavesti atlikti patikrinimus, išsiųsti paklausimus.

Konstitucinio Teismo teisėjas neturi teisės viešai reikšti savo nuomonę dėl klausimo, kuris yra svarstomas arba priimtas svarstyti Konstituciniame Teisme, esmės.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1475](#), 96.07.11, Žin., 1996, Nr. 73-1749 (96.07.31)

10 straipsnis. Konstitucinio Teismo teisėjo įgaliojimų sustabdymas

Konstitucinio Teismo teisėjo įgaliojimai gali būti sustabdyti Konstitucinio Teismo sprendimu, kai:

1) šio įstatymo nustatyta tvarka yra duotas sutikimas patraukti Konstitucinio Teismo teisėją baudžiamojon atsakomybėn;

2) Seimo nutarimu po specialios tardymo komisijos išvados pradedamas Seime apkaltos procesas Konstitucinio Teismo teisėjui;

3) įsiteisėjusiu teismo sprendimu teisėjas pripažįstamas nežinia kur esančiu.

Sustabdžius teisėjo įgaliojimus, jis netenka teisių, nustatytų šio įstatymo 9 ir 15 straipsniuose.

Kai nebelieka pagrindo Konstitucinio Teismo teisėjo įgaliojimams sustabdyti, Konstitucinis Teismas ne vėliau kaip per 3 dienas priima sprendimą dėl teisėjo įgaliojimų atstatymo. Jeigu nurodytu laiku sprendimas nepriimamas, laikoma, kad Konstitucinio Teismo teisėjo įgaliojimai atstatyti nuo tos dienos, kai jis faktiškai pradeda eiti savo pareigas, pareiškimu pranešdamas apie tai Konstitucinio Teismo pirmininkui.

11 straipsnis. Konstitucinio Teismo teisėjo įgaliojimų nutraukimas

Konstitucinio Teismo teisėjo įgaliojimai nutrūksta, kai:

1) pasibaigia įgaliojimų laikas;

2) jis miršta;

3) jis atsistatydina;

4) negali eiti savo pareigų dėl sveikatos būklės, t.y. per vienerius metus teisėjas serga ilgiau kaip 4 mėnesius arba jei suserga nepagydoma ar kita ilgalaikė liga, kliudančia jam eiti savo pareigas;

5) Seimas jį pašalina iš pareigų apkaltos proceso tvarka.

Šio straipsnio 3 punkte nustatytu atveju sprendimą dėl Konstitucinio Teismo teisėjo įgaliojimų nutraukimo priima Seimas jo Pirmininko teikimu.

Šio straipsnio 4 punkte nustatytu atveju klausimą dėl teisėjo įgaliojimų nutraukimo Seimas sprendžia tik tuomet, kai yra Konstitucinio Teismo sprendimas ir sveikatos apsaugos ministro sudarytos gydytojų komisijos išvada.

12 straipsnis. Materialinės sankcijos

Konstitucinio Teismo teisėjas negali būti traukiamas drausminėn atsakomybėn. Konstitucinio Teismo teisėjui už šiame įstatyme nustatytų pareigų nevykdymą, nedalyvavimą posėdžiuose be pateisinamos priežasties Konstitucinio Teismo sprendimu gali būti taikomos materialinės sankcijos - iki 50% sumažinamas atlyginimas už praėjusį mėnesį.

13 straipsnis. Konstitucinio Teismo pirmininkas

Konstitucinio Teismo pirmininkas greta teisėjo pareigų:

- 1) vadovauja Konstitucinio Teismo darbui;
- 2) vadovauja klausimų, teikiamų svarstyti Konstituciniam Teismui, rengimui;
- 3) šaukia Konstitucinio Teismo posėdžius ir jiems pirmininkauja;
- 4) siūlo Konstituciniam Teismui svarstytinus klausimus;
- 5) paskirsto darbus Konstitucinio Teismo teisėjams;
- 6) teikia Konstituciniam Teismui tvirtinti jo aparato struktūrą, tvirtina Konstitucinio Teismo aparato valstybės tarnautojų pareigybių aprašymus ir sąrašus;
- 7) leidžia įsakymus ir potvarkius;
- 8) vykdo kitus šio įstatymo nustatytus įgaliojimus.

Įsakymai leidžiami sprendžiant aparato darbo ir kitus vidaus klausimus, o potvarkiais pirmininkas realizuoja jam suteiktas procesines teises.

Konstitucinio Teismo pirmininkas yra Konstituciniam Teismui skirtų lėšų tvarkytojas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-1797](#), 2003-10-28, Žin., 2003, Nr. 108-4815 (2003-11-19)

14 straipsnis. Konstitucinio Teismo pirmininko pavadavimas

Kai nėra Konstitucinio Teismo pirmininko arba kai jis negali eiti savo pareigų, šias pareigas laikinai eina Konstitucinio Teismo pirmininko paskirtas teisėjas.

Kai nėra Konstitucinio Teismo pirmininko ar jo paskirto eiti šias pareigas teisėjo, Konstitucinio Teismo pirmininko pareigas laikinai eina didžiausią teisininko darbo stažą turintis Konstitucinio Teismo teisėjas.

15 straipsnis. Konstitucinio Teismo teisėjų teisė dalyvauti valstybės institucijų posėdžiuose

Konstitucinio Teismo pirmininkas ir teisėjai turi teisę dalyvauti Lietuvos Respublikos Seimo, jo komitetų ir komisijų posėdžiuose, Vyriausybės, Lietuvos teisėjų senato, prokuratūros bei kitų teisinių institucijų posėdžiuose.

16 straipsnis. Konstitucinio Teismo teisėjų socialinis ir buitinis aprūpinimas

Konstitucinio Teismo teisėjui mokamas 30% didesnis negu Aukščiausiojo Teismo teisėjo maksimalus atlyginimas. Konstitucinio Teismo pirmininkas ir laikinai jo pareigas einantis teisėjas gauna 10 % didesnę atlyginimą negu Konstitucinio Teismo teisėjo atlyginimas. Konstitucinio teismo teisėjas draudžiamas valstybiniu socialiniu draudimu Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatyme nustatyta tvarka.

Pradėjus įgyvendinti Lietuvos Respublikos valstybės politiką, teisėjų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo nustatytą darbo apmokėjimo sistemą, Konstitucinio Teismo pirmininkui ir Konstitucinio Teismo teisėjams taikomos tame įstatyme nustatytos darbo apmokėjimo sąlygos.

Konstitucinio Teismo teisėjui, paliekančiam savo pareigas pasibaigus paskyrimo laikui ar atsistatydinus dėl pensinio amžiaus arba dėl sveikatos būklės, išmokama 6 mėnesių atlyginimų dydžio išėtinė pašalpa. Konstitucinio Teismo teisėjui mirus, tokio pat dydžio pašalpa išmokama jo šeimai.

Kai Konstitucinio Teismo teisėjo įgaliojimai nutrūksta kitais pagrindais, jam išmokama 2 mėnesių atlyginimų dydžio išeitinė pašalpa. Teisėjui, pašalintam iš pareigų apkaltos proceso tvarka, išeitinė pašalpa nemokama.

Konstitucinio Teismo teisėjų pensinį aprūpinimą reguliuoja Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymas.

Konstitucinio Teismo teisėjui, neturinčiam Vilniuje gyvenamojo ploto arba gyvenančiam Vilniuje ir turinčiam teisę į valstybės paramą apsirūpinant gyvenamosiomis patalpomis, Vyriausybė suteikia gyvenamąsias patalpas kadencijos laikui Vilniuje.

Pasibaigus įgaliojimų laikui, išskyrus kai Konstitucinio Teismo teisėjas pašalinamas iš pareigų apkaltos proceso tvarka, teisėjui turi būti suteiktas iki tol turėtas darbas arba pareigos valstybinėse įstaigose, o jei galimybių nėra - kitas tolygus darbas arba pareigos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-264](#), 2001-04-19, Žin., 2001, Nr. 39-1335 (2001-05-09)

Nr. [IX-443](#), 2001-07-10, Žin., 2001, Nr. 64-2328 (2001-07-25)

III SKYRIUS. PAGRINDINĖS TEISENOS TAISYKLĖS KONSTITUCINIAME TEISME

1 SKIRSNIS. BENDROSIOS TAISYKLĖS

17 straipsnis. Konstitucinio Teismo veiklos teisėtumas ir nepriklausomumas

Konstitucinis Teismas, taip pat jo teisėjai, eidami savo pareigas, yra nepriklausomi nuo jokios valstybės institucijos, asmens ar organizacijos ir vadovaujasi tik Lietuvos Respublikos Konstitucija.

Konstitucinis Teismas klauso tik Lietuvos Respublikos Konstitucijos ir jai neprieštaraujančių įstatymų.

Valstybės valdžios ir valdymo institucijų, Seimo narių ir kitų pareigūnų, politinių partijų, politinių ir visuomeninių organizacijų ar piliečių kišimasis į teisėjo ar Konstitucinio Teismo veiklą draudžiamas ir užtraukia įstatymų numatytą atsakomybę.

Apie bandymus daryti poveikį Konstituciniam Teismui, atskiriems jo teisėjams Konstitucinio Teismo pirmininkas ar teisėjas privalo nedelsdamas pranešti Seimui, paskelbti per visuomenės informavimo priemones.

Mitingai, piketai bei kitokie veiksmai arčiau negu 75 metrai iki Konstitucinio Teismo pastato, taip pat Teisme, jei jais siekiama paveikti teisėją arba Teismą, yra kišimasis į teisėjo arba Teismo veiklą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-318](#), 93.12.02, Žin., 1993, Nr. 68-1277

Nr. [IX-1797](#), 2003-10-28, Žin., 2003, Nr. 108-4815 (2003-11-19)

18 straipsnis. Konstitucinio Teismo veiklos viešumas

Apie Konstitucinio Teismo teisinius posėdžius paskelbiama Konstitucinio Teismo patalpose, taip pat Konstitucinio Teismo interneto tinklalapyje ir pranešama visuomenės informavimo priemonėmis.

Konstitucinio Teismo posėdžiai yra vieši, juos gali stebėti pilnamečiai asmenys bei spaudos ir kitų visuomenės informavimo priemonių atstovai. Esantys posėdžių salėje asmenys iš savo vietų gali įrašinėti, stenografuoti ar užrašinėti posėdį.

Fotografuoti ir filmuoti, daryti videoįrašus, transliuoti posėdžius per radiją ar televiziją galima tik Konstituciniam Teismui leidus.

Konstitucinis Teismas gali paskirti uždarus posėdžius, jeigu tai būtina valstybės, profesinei, komercinei ar kitai įstatymų saugomai paslapčiai arba piliečių saugumui ar visuomenės dorovei garantuoti.

Jei yra pagrindo manyti, kad posėdžio metu gali kilti grėsmė Teismo ar jo dalyvių saugumui, Konstitucinio Teismo pirmininkas gali duoti nurodymą policijai ar kitiems valstybinės apsaugos darbuotojams tikrinti įeinančių į salę asmenų dokumentus, daiktus ar atlikti asmens apžiūrą.

Konstitucinis Teismas gali pašalinti iš salės asmenis, kliudančius normaliam Teismo darbui.

Konstitucinio Teismo teisėjų pasitarimai ir balsavimai, išskyrus šiame įstatyme numatytus atvejus, vyksta neviešai.

Konstitucinio Teismo nutarimas visada skelbiamas posėdžių salėje viešai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1475](#), 96.07.11, Žin., 1996, Nr. 73-1749 (96.07.31)
Nr. [IX-1797](#), 2003-10-28, Žin., 2003, Nr. 108-4815 (2003-11-19)

19 straipsnis. Konstitucinio Teismo veiklos kolegialumas

Konstitucinis Teismas bylas nagrinėja ir nutarimus, išvadas ar sprendimus (toliau – Konstitucinio Teismo aktai) priima kolegialiai, dalyvaujant ne mažiau kaip 2/3 visų jo teisėjų.

Tvirtinant Konstitucinio Teismo reglamentą, keičiant jį bei sprendžiant kitus vidaus klausimus, Konstitucinio Teismo posėdis yra teisėtas, jei jame dalyvauja ne mažiau kaip pusė visų jo teisėjų.

Sprendimai priimami ne mažesne kaip pusės posėdyje dalyvaujančių teisėjų balsų dauguma. Jei balsai pasiskirsto po lygiai, lemia posėdžio pirmininko balsas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-1797](#), 2003-10-28, Žin., 2003, Nr. 108-4815 (2003-11-19)

20 straipsnis. Teismo kalba

Teisena Konstituciniame Teisme vyksta, sprendimai priimami ir skelbiami lietuvių kalba. Dokumentai, surašyti kitomis kalbomis, teikiami ir skelbiami išversti į lietuvių kalbą ir notaro patvirtinti.

Posėdžio dalyviams, nemokantiems lietuvių kalbos, garantuojama teisė naudotis vertėjo paslaugomis.

21 straipsnis. Konstitucinio Teismo posėdžių rūšys

Konstituciniame Teisme būna organizaciniai, tvarkomieji ir teisminiai posėdžiai. Posėdžius šaukia Konstitucinio Teismo pirmininkas arba jie vyksta Konstitucinio Teismo nustatytu laiku.

Organizacinių ir tvarkomųjų posėdžių forma yra laisva. Šio įstatymo nustatytais atvejais teisminiai posėdžiai gali vykti ir laisva forma.

Teisminiuose posėdžiuose nagrinėjamos konkrečios bylos. Šie posėdžiai vyksta pagal šio įstatymo nustatytas procedūras.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1475](#), 96.07.11, Žin., 1996, Nr. 73-1749 (96.07.31)

22 straipsnis. Konstitucinio Teismo nutarimai ir sprendimai

Konstitucinis Teismas išsprendžia bylą iš esmės, priimdamas nutarimą. Nutarimus Konstitucinis Teismas skelbia Lietuvos Respublikos vardu.

Šio įstatymo numatytais atvejais baigiamasis Konstitucinio Teismo aktas vadinamas išvada.

Konstitucinis Teismas atskirais klausimais, dėl kurių byla neišsprendžiama iš esmės, priima sprendimus.

Konstitucinis Teismas nutarimus, išvadas ir sprendimus priima pasitarimų kambaryje.

Dėl nesudėtingų klausimų, taip pat dėl baudų paskyrimo posėdžio metu Konstitucinis Teismas gali priimti sprendimą, pasitaręs ir neišeidamas į pasitarimų kambarį. Kai toks sprendimas priimtas, posėdžio pirmininkas tuoj pat jį paskelbia ir jis įrašomas į posėdžio protokolą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1475](#), 96.07.11, Žin., 1996, Nr. 73-1749 (96.07.31)

23 straipsnis. Organizaciniai Konstitucinio Teismo posėdžiai

Organizaciniuose posėdžiuose svarstomi ir sprendžiami vidaus, medžiagų tyrimo ir kiti klausimai. Klausimus svarstyti siūlo Konstitucinio Teismo pirmininkas ir teisėjai. Darbotvarkę bei posėdžių grafiką nustato Konstitucinis Teismas.

Prireikus į organizacinius posėdžius pakviečiami mokslininkai, specialistai, kiti asmenys.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1475](#), 96.07.11, Žin., 1996, Nr. 73-1749 (96.07.31)

24 straipsnis. Išankstinis medžiagos tyrimas

Konstituciniam Teismui svarstyti teikiami klausimai turi būti iš anksto ištirti. Konstitucinio Teismo pirmininkas tai atlikti paveda vienam ar keliems teisėjams, nustatydamas šio darbo terminą.

Konstitucinio Teismo pirmininkas parengiamuosius darbus tolygiai paskirsto teisėjams.

Teisėjas, pradėdamas tirti jam perduotą medžiagą:

- 1) išsiaiškina, ar nėra šio įstatymo 69 ir 80 straipsniuose nustatytų pagrindų atsisakyti nagrinėti prašymą ar paklausimą;
- 2) išsiaiškina, ar nėra šio įstatymo 70 ir 81 straipsniuose nustatytų pagrindų sugrąžinti prašymą ar paklausimą pareiškėjui;
- 3) nustato, kokius klausimus būtina išsiaiškinti iki bylos rengimo posėdžiui.

25 straipsnis. Pranešimas apie išankstinio tyrimo rezultatus

Atlikęs išankstinį tyrimą ir reikalingus parengiamuosius veiksmus, teisėjas surašo pažymą su pasiūlymais ir praneša apie ją:

- 1) Konstitucinio Teismo pirmininkui, siūlydamas priimti prašymą ar paklausimą ir pradėti rengti bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui šio įstatymo 27 straipsnio nustatyta tvarka, jeigu prašymas ar paklausimas yra žinybingas Konstituciniam Teismui ir atitinka kitus šio įstatymo reikalavimus;
- 2) Konstitucinio Teismo pirmininkui, siūlydamas sugrąžinti prašymą ar paklausimą pareiškėjui, jeigu medžiaga atitinka šio įstatymo 70 ir 81 straipsniuose nurodytas sąlygas;
- 3) Konstitucinio Teismo tvarkomajam posėdžiui, siūlydamas priimti sprendimą atsisakyti nagrinėti prašymą ar paklausimą, jeigu medžiaga atitinka šio įstatymo 69 ir 80 straipsniuose nurodytas sąlygas.

Spręsdamas šio straipsnio pirmosios dalies 1 ir 2 punktuose nurodytus klausimus, Konstitucinio Teismo pirmininkas priima potvarkius. Jei dėl minėtų klausimų tarp teisėjo ir Konstitucinio Teismo pirmininko kyla nesutarimų, tokie klausimai perduodami svarstyti ir spresti Konstitucinio Teismo tvarkomajam posėdžiui.

26 straipsnis. Respublikos Prezidento, Seimo ir Vyriausybės aktų galiojimo sustabdymas

Tais atvejais, kai Konstitucinis Teismas gauna Respublikos Prezidento teikimą ištirti, ar Vyriausybės aktas atitinka Konstituciją ir įstatymus, arba kai jis gauna Seimo nutarimą, kuriame prašoma ištirti, ar Lietuvos Respublikos įstatymas, kitas Seimo priimtas aktas atitinka Konstituciją, ar Respublikos Prezidento dekretas, Vyriausybės aktas atitinka Konstituciją ir įstatymus, ne vėliau kaip per 3 dienas turi būti atliktas išankstinis tos medžiagos tyrimas ir tvarkomajame Konstitucinio Teismo posėdyje išspręstas klausimas, ar priimti prašymą nagrinėti Konstituciniame Teisme.

Jeigu Konstitucinis Teismas priima sprendimą priimti nagrinėti prašymą, Konstitucinio Teismo pirmininkas tuoj pat apie tai oficialiai paskelbia „Valstybės žiniuose“, taip pat Konstitucinio Teismo interneto tinklalapyje. Šiame pirmininko pranešime turi būti nurodytas tikslus ginčijamo akto pavadinimas, jo priėmimo data ir tai, jog pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 106 straipsnį minėto akto galiojimas sustabdomas nuo šio oficialaus paskelbimo dienos iki Konstitucinio Teismo nutarimo dėl šios bylos paskelbimo.

Tais atvejais, kai Konstitucinis Teismas, išnagrinėjęs bylą, priima nutarimą, kad ginčijamas aktas neprieštarauja Konstitucijai, Konstitucinio Teismo pirmininkas tuoj pat apie tai oficialiai paskelbia šio straipsnio antroje dalyje nustatyta tvarka. Šiame Konstitucinio Teismo pirmininko pranešime nurodomas tikslus ginčijamo akto pavadinimas, priėmimo data, Konstitucinio Teismo nutarimo šiuo klausimu esmė, jo priėmimo data, taip pat tai, kad nuo šio nutarimo paskelbimo dienos atstatomas sustabdytojo akto galiojimas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1475](#), 96.07.11, *Žin.*, 1996, Nr. 73-1749 (96.07.31)

Nr. [VIII-765](#), 98.06.04, *Žin.*, 1998, Nr. 55-1519 (98.06.17)

Nr. [IX-1797](#), 2003-10-28, *Žin.*, 2003, Nr. 108-4815 (2003-11-19)

27 straipsnis. Bylos rengimas Konstitucinio Teismo posėdžiui

Bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui rengia pirmininko paskirtas Konstitucinio Teismo teisėjas. Juo paprastai skiriamas teisėjas, atlikęs išankstinį atitinkamos medžiagos tyrimą.

Teisėjas atlieka šiuos veiksmus:

- 1) reikiamais atvejais apklausia pareiškėją ar jo atstovą apie reikalavimų esmę, išklauso jo argumentus, pasiūlo, jeigu tai reikalinga, pateikti papildomų įrodymų;
- 2) reikiamais atvejais apklausia suinteresuotą asmenį ar jo atstovą apie bylos aplinkybes, išsiaiškina jo kontrargumentus bei turimus įrodymus, prireikus pasiūlo jam raštu pateikti paaiškinimus dėl bylos;
- 3) apklausia liudytojus ir sprendžia, ar juos šaukti į Teismą;

4) išreikalauja iš valstybės institucijų, kitų organizacijų bei asmenų rašytinius ir daiktinius įrodymus bei kitą reikalingą medžiagą;

5) skiria ekspertizes, iškviečia ir apklausia specialistus, nesuinteresuotus bylos baigtimi;

6) atlieka kitus būtinus bylai parengti teisminiam nagrinėjimui veiksmus.

Bylos medžiaga - prašymo patikrinti teisės akto atitikimą Konstitucijai ar įstatymams nuorašai, tikrinamų teisės aktų nuorašai, kitų gautų dokumentų nuorašai - dalyvaujantiems byloje asmenims turi būti išsiųsta ne vėliau kaip per 3 dienas, kai byla pradedama rengti teisminiam posėdžiui.

Atlikęs parengiamuosius veiksmus ir laikydamas, jog byla pakankamai parengta, teisėjas tvarkomajame Konstitucinio Teismo posėdyje siūlo priimti sprendimą skirti bylą nagrinėti Teismo posėdyje.

28 straipsnis. Tvarkomasis Konstitucinio Teismo posėdis

Konstitucinio Teismo tvarkomuosiuose posėdžiuose svarstomi: šio įstatymo 26 straipsnyje numatytų prašymų priėmimo klausimai; visi atsisakymo nagrinėti prašymą ar paklausimą atvejai; bylų parengimo nagrinėti ir kiti pasirengimo teisminiam posėdžiui klausimai.

Išklausęs teisėjo pranešimą ir apsvaustęs klausimą dėl bylos parengimo teisminiam nagrinėjimui, Konstitucinis Teismas priima vieną iš šių sprendimų:

1) skirti bylą nagrinėti Teismo posėdyje ir paskirti teisėją pranešėją;

2) grąžinti bylą papildomai ištirti;

3) atsisakyti nagrinėti bylą šio įstatymo 69 ir 80 straipsniuose nustatyta tvarka.

Konstitucinio Teismo tvarkomajame posėdyje rašomas protokolas.

Konstitucinio Teismo pirmininkui pakvietus, tvarkomajame posėdyje gali dalyvauti mokslininkai, specialistai, kiti reikalingi asmenys. Posėdžio pirmininkui leidus, jie gali pasisakyti.

29 straipsnis. Kreipimusi nagrinėjimo Konstituciniame Teisme terminai

Konstitucinis Teismas, gavęs šio įstatymo nustatyta tvarka jam žinybingą kreipimąsi - prašymą ar paklausimą, - turi ne vėliau kaip per 7 dienas pradėti tyrimą, t.y. pavesti konkrečiam Konstitucinio Teismo teisėjui pradėti išankstinį tyrimą.

Bylos nagrinėjimas turi būti užbaigtas ir galutinis nutarimas ar išvada priimti ne vėliau kaip per 4 mėnesius nuo prašymo ar paklausimo gavimo Konstituciniame Teisme dienos, jeigu Konstitucinis Teismas nenustato kitaip.

30 straipsnis. Konstitucinio Teismo teismo nagrinėjimo ribos

Konstitucinis Teismas tiria ir sprendžia tik teisės klausimus.

31 straipsnis. Dalyvaujantys byloje asmenys

Dalyvaujančiais byloje asmenimis laikomi:

pareiškėjas - valstybės institucija, Seimo narių grupė, kuriems įstatymai suteikia teisę kreiptis į Konstitucinį Teismą su prašymu ištirti teisės akto atitikimą Konstitucijai ar įstatymams arba duoti išvadą, bei jų atstovai;

suinteresuotas asmuo - valstybės institucija, priėmusi teisės aktą, kurio atitikimą Konstitucijai ar įstatymams reikia ištirti, bei jos atstovas; Seimo narys ar kitas valstybės pareigūnas, kurio veiksmų atitikimą Konstitucijai reikia ištirti dėl jam pradėtos Seime apkaltos bylos, bei jo atstovas; Respublikos Prezidentas, kai teikiama išvada dėl jo sveikatos būklės, bei jo atstovas.

Dalyvaujantys byloje asmenys turi lygias procesines teises. Jie turi teisę susipažinti su bylos medžiaga, daryti iš jos išrašus, nuorašus, kopijas, pareikšti nušalinimus, teikti įrodymus, dalyvauti tiriant įrodymus, užduoti klausimų kitiems dalyvaujantiems byloje asmenims, liudytojams ir ekspertams, pareikšti prašymus, duoti paaiškinimus, pateikti savo argumentus ir samprotavimus, prieštarauti kitų dalyvaujančių byloje asmenų prašymams, argumentams ir samprotavimams.

32 straipsnis. Atstovavimas Konstituciniame Teisme

Dalyvaujantys byloje asmenys savo bylas Konstituciniame Teisme gali vesti patys arba per atstovus. Paties asmens dalyvavimas byloje neatima iš jo teisės turėti šioje byloje atstovus.

Įstatymiais atstovais laikomi atitinkamų institucijų vadovai, veikiantys pagal įstatymo jiems suteiktus įgaliojimus. Jie pateikia Konstituciniam Teismui dokumentus, patvirtinančius jų pareigas. Įstatyminiu atstovu laikomas ir Seimo narių grupei atstovaujantis Seimo narys (nariai), kurį (kuriuos)

savo prašyme nurodo pasirašydami po juo visi besikreipiantys Seimo nariai, jeigu jų parašai patvirtinti Seimo Pirmininko arba jo pavaduotojo. Teismui, kuris kreipėsi į Konstitucinį Teismą, atstovauja nutartį priėmęs teisėjas (arba kolegijos pirmininkas).

Dalyvaujančių byloje įgaliotais atstovais (pagal pavedimą) Konstituciniame Teisme gali būti advokatai, mokslo laipsnius turintys teisininkai, taip pat teisinio darbo aukščiausiose valstybės institucijose patirtį turintys asmenys. Advokato įgaliojimai patvirtinami advokato orderiu. Kitiems nurodytiems asmenims įgaliojimus išduoda atitinkamų institucijų, kurioms jie atstovauja, vadovai arba Seimo narių grupės įstatyminis atstovas. Institucijos vadovas savo įstaigai atstovauti gali įpareigoti ir kitą tos įstaigos specialistą, išduodamas jam įgaliojimą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [L-1475](#), 96.07.11, Žin., 1996, Nr. 73-1749 (96.07.31)

33 straipsnis. Procesio dalyviai

Proceso dalyviais šiame įstatyme laikomi dalyvaujantys byloje asmenys, jų atstovai, liudytojai, ekspertai, pakviesti specialistai ir vertėjai.

34 straipsnis. Įrodymai

Įrodymais pripažįstami bet kokie faktiniai duomenys, kuriais remdamasis Konstitucinis Teismas konstatuoja esant aplinkybių, pagrindžiančių dalyvaujančių byloje asmenų reikalavimus bei atsikirtimus, arba jų nesant.

Tie duomenys nustatomi remiantis dalyvaujančių byloje asmenų paaiškinimais, liudytojų parodymais, rašytiniais įrodymais, daiktiniais įrodymais ir ekspertų išvadomis.

Kiekvienas dalyvaujantis byloje asmuo turi įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi, keldamas savo reikalavimus ir atsikirdamas.

Įrodymus pateikia dalyvaujantys byloje asmenys. Teismas gali pasiūlyti jiems pateikti papildomų įrodymų.

Teismas priima nagrinėti tik tuos įrodymus, kurie patvirtina turinčias reikšmės bylai aplinkybes.

Aplinkybių, Konstitucinio Teismo pripažintų visiems žinomomis, nereikia įrodinėti.

Faktai, nustatyti Konstitucinio Teismo nutarimu vienoje byloje, iš naujo neįrodinėjami nagrinėjant kitas bylas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [L-1475](#), 96.07.11, Žin., 1996, Nr. 73-1749 (96.07.31)

35 straipsnis. Įrodymų įvertinimas

Konstituciniam Teismui pateikti įrodymai neturi iš anksto nustatytos galios.

Teismas įrodymus įvertina pagal teisėjų vidinį įsitikinimą, pagrįstą visapusišku, išsamiu ir objektyviu bylos aplinkybių visumos išnagrinėjimu Teismo posėdyje, vadovaudamasis įstatymais.

36 straipsnis. Liudytojas

Liudytoju gali būti kiekvienas asmuo, kuris gali žinoti kokių nors su byla susijusių aplinkybių.

Šaukiamas kaip liudytojas asmuo privalo atvykti į Teismą ar pas teisėją ir duoti teisingus parodymus.

Už neatvykimą pas teisėją ar į Teismo posėdį dėl priežasčių, kurios Teismo pripažintos nesvarbiomis, liudytojui gali būti paskirta bauda, o jei liudytojas neatvyksta be svarbių priežasčių į posėdį antrą kartą šaukiamas, jis gali būti priverstinai policijos atvedinamas.

Už atsisakymą ar vengimą duoti parodymus arba už žinomai melagingą parodymą liudytojas atsako pagal baudžiamuosius įstatymus. Apie atsakomybę Konstitucinio Teismo posėdyje liudytojas įspėjamas ir dėl to pasirašo.

Dėl atvykimo pas teisėją ir dalyvavimo Konstitucinio Teismo posėdyje liudytojo turėtos išlaidos apmokamos iš Konstituciniam Teismui šiems tikslams skirtų lėšų.

37 straipsnis. Ekspertas

Ekspertu gali būti skiriamas asmuo, turintis reikiamų žinių išvadai duoti. Prireikus gali būti skiriami keli ekspertai.

Klausimus, kuriais turi būti gauta eksperto išvada, turi teisę pateikti teisėjas, rengiantis bylą nagrinėjimui, o posėdžio metu – kiekvienas dalyvaujantis byloje asmuo. Tokius klausimus galutinai nustato Teismas.

Paskirtas ekspertu asmuo privalo Teismo ar teisėjo šaukiamas atvykti ir duoti objektyvią išvadą jam iškeltais klausimais.

Ekspertas turi teisę susipažinti su bylos medžiaga, dalyvauti nagrinėjant bylą, užduoti klausimų dalyvaujantiems byloje asmenims bei liudytojams, prašyti papildomos medžiagos.

Už neatvykimą Teismui ar teisėjui šaukiant ar už atsisakymą duoti išvadą be svarbių priežasčių ekspertui gali būti skiriama bauda.

Už žinomai melagingos išvados davimą ekspertas atsako pagal baudžiamuosius įstatymus. Apie tai ekspertas įspėjamas ir dėl to pasirašo.

Ekspertui už darbą, jeigu tas darbas nepriklauso jam pagal pareigas, ir kitos jo turėtos išlaidos dėl dalyvavimo Konstitucinio Teismo posėdyje apmokama iš Konstituciniam Teismui šiems tikslams skirtų lėšų.

38 straipsnis. Eksperto išvada

Eksperto išvada pateikiama raštu ir išdėstoma ekspertizės akte, kur nurodomi atlikti tyrimai, jų pagrindu padarytos išvados ir pagrįsti atsakymai į Teismo iškeltus klausimus.

Jei yra keli ekspertai, jie, prieš duodami išvadą, tarpusavyje pasitaria. Jeigu ekspertai prieina prie bendros išvados, tai ją pasirašo visi ekspertai. Ekspertai, nesutinkantys su kitais, surašo savo atskirą išvadą.

Eksperto išvada Konstituciniam Teismui neturi iš anksto nustatytos galios.

39 straipsnis. Dalyvaujančių byloje asmenų išlaidų apmokėjimas

Dalyvaujantiems byloje asmenims išlaidas, susijusias su buvimu ir dalyvavimu Konstitucinio Teismo teisejoje, apmoka įstaigos, kurioms jie atstovauja.

40 straipsnis. Konstitucinio Teismo teisė skirti baudas

Konstitucinis Teismas turi teisę skirti baudas, kai:

1) nustatytu laiku be pateisinamų priežasčių pareigūnai ir asmenys neįvykdo Konstitucinio Teismo ar jo teisėjo reikalavimų pateikti jam dokumentus ar medžiagą, patvirtinti dokumentus ar aktų tekstus, atlikti tyrimus;

2) be pateisinamų priežasčių liudytojas ar ekspertas neatvyksta, atsisako atvykti arba nepraneša apie negalėjimą atvykti į Konstitucinį Teismą ar pas teisėją;

3) ekspertas be svarbių priežasčių atsisako duoti išvadą;

4) dalyvaujantis procese asmuo po įspėjimo vėl kalba be eilės arba užgaulioja posėdžio dalyvius ar Teismą;

5) esantis posėdžių salėje asmuo pažeidžia tvarką, neklauso posėdžio pirmininko reikalavimų laikytis tvarkos.

Konstitucinis Teismas turi teisę skirti baudą piliečiams ir dalyvaujančių byloje asmenų atstovams – iki vieno paskutinio paskelbto šalies ūkio vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio (toliau – VMDU) dydžio, o pareigūnams – iki 4 VMDU dydžio už kiekvieną pažeidimo atvejį.

Kai šio straipsnio pirmojoje dalyje nurodyti pažeidimai padaromi posėdžio metu, Konstitucinio Teismo sprendimas dėl baudos paskyrimo priimamas posėdžio metu nedelsiant. Kitais atvejais sprendimas dėl baudos paskyrimo priimamas po ištýrimo. Visais atvejais Konstitucinio Teismo sprendimas dėl baudos paskyrimo įrašomas į posėdžio protokolą, kur nurodoma pažeidėjo vardas, pavardė, darbovietė ir adresas.

Konstitucinio Teismo sprendimas dėl baudos paskyrimo (posėdžio protokolo išrašas) siunčiamas teismo anstoliui vykdyti.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-183](#), 2001 02 20, Žin., 2001, Nr. 21-691 (2001 03 09)

41 straipsnis. Prašymų sujungimas

Konstitucinis Teismas, nustatęs, kad yra du ar daugiau prašymų patikrinti to paties teisės akto atitikimą Konstitucijai ar įstatymams, iki teismo nagrinėjimo pradžios gali juos sujungti į vieną bylą. Šiuo atveju Konstitucinis Teismas priima motyvuotą sprendimą.

42 straipsnis. Konstitucinio Teismo šaukimai

Dalyvaujantiems byloje asmenims ir jų atstovams Teismo šaukimais pranešama apie Konstitucinio Teismo posėdžio laiką, atskirų procesinių veiksmų atlikimo laiką ir vietą. Teismo šaukimais į Teismą taip pat kviečiami liudytojai, ekspertai ir vertėjai. Šaukime nurodomos neatvykimo į Teismą pasekmės.

Šaukimai pristatomi per kurjerius ar paštu. Šaukimo įteikimo adresatui laikas pažymimas įteikiamajame šaukime ir Teismui grąžintinoje šaukimo dalyje su parašu apie šaukimo įteikimą.

Teismo šaukimai į posėdį dalyvaujantiems byloje asmenims turi būti išsiųsti ne vėliau kaip prieš 7 dienas iki posėdžio pradžios.

43 straipsnis. Pranešimai apie posėdį

Konstitucinio Teismo teisėjams pranešimai apie posėdį turi būti įteikti ne vėliau kaip prieš 7 dienas iki posėdžio pradžios. Nagrinėjamos bylos medžiagos nuorašai teisėjams įteikiami pradėjus išankstinį medžiagos tyrimą.

2 SKIRSNIS. TEISMINIS NAGRINĖJIMAS

44 straipsnis. Teisminis posėdis

Byla Konstitucinio Teismo posėdyje nagrinėjama, tik kai dalyvaujantiems byloje asmenims apie tai pranešta.

Dalyvaujančių byloje asmenų ir jų atstovų neatvykimas į Teismo posėdį nėra kliūtis bylai nagrinėti, nutarimui ar išvadai bei kitiems sprendimams priimti.

Konstitucinis Teismas, nagrinėdamas bylą, privalo tiesiogiai ištirti įrodymus: išklausyti dalyvaujančių byloje asmenų paaiškinimų, liudytojų parodymų, ekspertų išvadų, susipažinti su rašytiniais įrodymais ir apžiūrėti kitus įrodymus.

Kol pradėtoji nagrinėti byla bus baigta nagrinėti arba jos svarstymas bus atidėtas, Teismas neturi teisės nagrinėti kitų bylų, išskyrus procesinių sprendimų dėl kitos bylos skyrimo nagrinėti teisminiame posėdyje ar dėl bylos nagrinėjimo termino pratęsimo priėmimą.

Kalbėti Teisme gali tik dalyvaujantys byloje asmenys, jų atstovai, liudytojai, ekspertai, kviesti specialistai ar pareigūnai.

Tais atvejais, kai į teisminį posėdį neatvyksta nė vienas iš kviestųjų dalyvauti byloje asmenų ir jų atstovų, teisminis posėdis vyksta laisva forma.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1475](#), 96.07.11, Žin., 1996, Nr.73-1749 (96.07.31)

45 straipsnis. Teisminio posėdžio pirmininkas

Teisminiame posėdyje pirmininkauja Konstitucinio Teismo pirmininkas, o jei jo nėra, jo pareigas laikinai einantis Konstitucinio Teismo teisėjas, o jei ir jų nėra - Konstitucinio Teismo išrinktas teisėjas, tačiau ne teisėjas pranešėjas.

Posėdžio pirmininkas vadovauja posėdžiui, imasi priemonių visoms bylos aplinkybėms visapusiškai, iki galo ir objektyviai ištirti; šalina iš proceso visa tai, kas nesusiję su nagrinėjamu klausimu; nutraukia proceso dalyvius, jeigu jie kalba apie klausimus, nesusijusius su nagrinėjama byla arba nežinomybiškai Konstituciniam Teismui; atima iš kalbėtojų žodį, kai jie savavališkai pradeda kalbėti, kai neįvykdo posėdžio pirmininko reikalavimų, kai kalba šturksčiai ar įžeidžiančiai arba kai rodo nepagarbą Konstitucijai ar valstybės konstitucinei santvarkai.

Posėdžio pirmininkas turi teisę pašalinti iš posėdžių salės kiekvieną, kas pažeidžia tvarką arba neklauso jo reikalavimų. Dalyvaujančių byloje asmenį galima pašalinti Teismo sprendimu, kai jo nepaveikia posėdžio pirmininko įspėjimas.

Posėdžio pirmininkas įspėja esančius posėdžių salėje asmenis, jeigu jų elgesys trukdo vesti posėdį, kad pakartotinai pažeidus tvarką jie gali būti pašalinti iš salės.

Posėdžio pirmininkas skelbia posėdžio pertrauką, kai jos reikia poilsiui, kai dalyvaujantiems byloje asmenims būtina pasirengti baigiamajai kalbai, kai pasibaigia darbo laikas, kai kliudoma normaliai dirbti ir kitais atvejais.

46 straipsnis. Teisminio posėdžio tvarka

Esantys posėdžių salėje asmenys privalo išlaikyti rimtį ir pagarbą Teismui, be prieštaravimų klausyti posėdžio pirmininko reikalavimų laikytis tvarkos.

Nepilnamečiai, jeigu jie nėra liudytojai, į posėdžių salę neįleidžiami.

Teisėjams įeinant į posėdžių salę ir išeinant iš jos, skelbiant Konstitucinio Teismo nutarimą ar išvadą, visi esantieji posėdžių salėje atsistoja. Visi proceso dalyviai į Teismą kreipiasi, kalba, savo parodymus bei paaiškinimus duoda stovėdami. Į Teismą kreipiamasi žodžiais "Aukštasis Teisme" arba "Gerbiamasis Teisme".

Konstitucinio Teismo posėdžio metu tvarką prižiūri Teismo tvarkdarys. Jo reikalavimai laikytis tvarkos arba vykdyti posėdžio pirmininko nurodymus proceso dalyviams yra privalomi.

Jeigu posėdžio metu jame dalyvaujantys asmenys pažeidžia tvarką, neklauso posėdžio pirmininko ar tvarkdario reikalavimų laikytis tvarkos arba pažeidžia kitas Konstituciniame Teisme priimtas taisykles, jie gali būti pašalinami iš posėdžių salės bei traukiami atsakomybėn pagal įstatymus.

47 straipsnis. Parengiamoji teisminio posėdžio dalis

Paskirtu laiku posėdžio pirmininkas paskelbia, kad pradedamas Konstitucinio Teismo posėdis, ir praneša, kuri byla turi būti nagrinėjama.

Konstitucinio Teismo posėdžio sekretorius praneša, kurie iš šauktųjų asmenų yra atvykę, kas žinoma apie kitų asmenų neatvykimo priežastis.

Teismas nustato atvykusiųjų asmenybę, patikrina pareigūnų ir atstovų įgaliojimus. Jei kas nors iš dalyvaujančių byloje asmenų neatvyko ar atstovas neturi reikiamo įgaliojimo, Konstitucinis Teismas sprendžia, ar galima pradėti nagrinėti bylą.

Posėdžio pirmininkas išaiškina dalyvaujantiems byloje asmenims ir ekspertams jų teises ir pareigas, o kitiems šauktiems asmenims - jų pareigas ir atsakomybę.

Teismas išklauso dalyvaujančių byloje asmenų pageidavimus ir juos išsprendžia.

48 straipsnis. Konstitucinio Teismo teisėjo nusišalinimas ir nušalinimas

Konstitucinio Teismo teisėjas nusišalina ar gali būti nušalintas nuo bylos nagrinėjimo, jeigu:

1) jis yra dalyvaujančių byloje asmenų giminaitis, kai svarstomi paklausimai personaliniais klausimais;

2) jis yra viešai pareiškęs, kaip turi būti išspręsta Teisme nagrinėjama byla.

Jei yra aplinkybių, nurodytų šio straipsnio pirmojoje dalyje, prieš bylos nagrinėjimo pradžią teisėjas privalo raštu apie tai pareikšti ir prašyti Konstitucinio Teismo spręsti jo nušalinimo klausimą. Tais pačiais pagrindais ir tvarka motyvuotai nušalinimą gali pareikšti dalyvaujantys byloje asmenys.

Jeigu yra pareikštas nušalinimas, Konstitucinis Teismas turi išklausti dalyvaujančių byloje asmenų nuomones. Nusišalinimo ar nušalinimo klausimą Teismas išsprendžia pasitarimų kambaryje.

49 straipsnis. Bylos nagrinėjimo atidėjimas

Atidėti bylos nagrinėjimą galima Konstitucinio Teismo sprendimu, jeigu:

1) klausimas nepakankamai parengtas ir reikia papildomo tyrimo;

2) būtina išreikalauti naujus įrodymus;

3) atsiranda kitų svarbių priežasčių.

Konstitucinis Teismas, atidėdamas bylos nagrinėjimą, gali paskirti kito posėdžio laiką ir apie tai pasirašytinai paskelbti atvykusiems asmenims.

Atidėdamas pradėtos bylos nagrinėjimą, Teismas gali apklausti atvykusius liudytojus, kurie iš naujo paprastai nebešaukiami.

Atnaujinęs atidėtos bylos nagrinėjimą, Teismas nusprendžia, ar ją pradėti nagrinėti iš pradžių ar nuo tos teismo proceso vietos, kurioje bylos nagrinėjimas buvo atidėtas.

50 straipsnis. Įrodymų tyrimas

Bylos nagrinėjimas iš esmės pradedamas nuo teisėjo pranešėjo pasisakymo, kuriame išdėstoma bylos esmė, jos nagrinėjimo vada ir pagrindas, turimos medžiagos turinys ir kiti reikalingi duomenys. Konstitucinio Teismo teisėjai gali užduoti klausimų pranešėjui.

Po to išklausomi dalyvaujančių byloje asmenų paaiškinimai pradedant pareiškėju. Šie asmenys turi teisę užduoti vienas kitam klausimų, pasakyti savo nuomonę dėl kiekvieno kito asmens pareiškimo bei prašymo. Jiems klausimų gali užduoti ir Konstitucinio Teismo teisėjai. Posėdžio pirmininkas garsiai perskaito rašytinius tų dalyvaujančių byloje asmenų paaiškinimus, kurie neatvyko į posėdį.

Prieš apklausdamas liudytojus, posėdžio pirmininkas nustato jų asmens tapatybę, pasirašytinai įspėja juos dėl atsakomybės už atsisakymą arba vengimą duoti parodymus bei už žinomai melagingus parodymus.

Po liudytojo parodymų jam gali būti užduodama klausimų. Rašytiniai liudytojų parodymai garsiai perskaitomi Teismo posėdyje.

Rašytiniai įrodymai arba jų apžiūros protokolai garsiai perskaitomi Teismo posėdyje ir pateikiami susipažinti dalyvaujantiems byloje asmenims, kurie po to gali duoti paaiškinimus.

Daiktinius įrodymus apžiūri Teismas; jie parodomi ir dalyvaujantiems byloje asmenims, o prireikus - ekspertams ir liudytojams. Dalyvaujantys byloje asmenys dėl daiktinių įrodymų gali duoti paaiškinimus.

Ekspertizės aktas garsiai perskaitomas Teismo posėdyje. Ekspertui gali būti užduodama klausimų. Prireikus Teismas gali paskirti papildomą arba pakartotinę ekspertizę.

Į posėdį kviesti specialistai pateikia savo paaiškinimus jiems iškeltais klausimais, išdėsto savo argumentus. Specialistams gali būti užduodama klausimų.

Kai išnagrinėti visi įrodymai, posėdžio pirmininkas paklausia dalyvaujančių byloje asmenų, ar jie nori papildyti bylos medžiagą. Prašymus Teismas išsprendžia, priimdamas dėl jų sprendimus. Kai prašymai išspręsti arba jų nėra, posėdžio pirmininkas paskelbia, kad įrodymų tyrimas yra baigtas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [L-1475](#), 96.07.11, Žin., 1996, Nr. 73-1749 (96.07.31)

51 straipsnis. Teisminiai ginčai

Teisminiai ginčai susideda iš dalyvaujančių byloje asmenų kalbų.

Teisminiuose ginčiuose pirmieji pasisako pareiškėjas ir jo atstovas, po to - suinteresuotas asmuo ir jo atstovas.

Po to dalyvaujantys byloje asmenys gali pasisakyti antrą kartą dėl to, kas pasakyta ginčiuose. Paskutinio žodžio teisė visada priklauso suinteresuotam asmeniui ir jo atstovui.

Jeigu Konstitucinis Teismas teisminių ginčų metu pripažįsta, jog reikia išsiaiškinti naujas aplinkybes, turinčias reikšmės bylai, arba ištirti naujus įrodymus, jis priima sprendimą atnaujinti įrodymų tyrimą. Baigęs įrodymų tyrimą, Teismas vėl išklauso teisminius ginčus bendra tvarka.

52 straipsnis. Protokolavimas

Dėl kiekvieno Teismo posėdžio, taip pat kiekvieno atskiro procesinio veiksmo, atliekamo ne posėdyje, rašomas protokolai. Protokolus rašo posėdžių sekretorius.

Konstitucinio Teismo posėdžio protokole nurodoma:

posėdžio vieta ir data, jo pradžios ir pabaigos laikas;

posėdžio pirmininko vardas, pavardė ir pareigos;

dalyvaujančių teisėjų vardai ir pavardės, posėdžių sekretorius;

nagrinėjamas klausimas;

duomenys apie dalyvaujančius byloje asmenis;

dalyvaujantys liudytojai ir ekspertai;

kiti posėdyje dalyvaujantys oficialūs asmenys;

Konstitucinio Teismo veiksmų nuosekli tvarka ir jų rezultatai;

Konstitucinio Teismo sprendimai;

dalyvaujančių byloje asmenų paaiškinimai ir pasisakymai;

įrašas apie liudytojų ir ekspertų įspėjimą dėl atsakomybės;

liudytojų ir ekspertų parodymai;

dalyvaujantiems byloje asmenims, liudytojams ir ekspertams pateikti klausimai ir atsakymai į juos;

dokumentų ir kitų įrodymų apžiūros duomenys;

ginčų turinys;

faktai, kuriuos dalyvaujantys byloje asmenys prašė pažymėti protokole;

tvarkos pažeidimai bei kiti nepagarbos Konstituciniam Teismui faktai, įspėjimai, baudos ir kitos procesinio poveikio priemonės;

kad nutarimas ar kitas sprendimas perskaitytas garsiai.

Protokole turi būti kiek galima tiksliau ir išsamiau atspindėta Konstitucinio Teismo posėdžio eiga ir visos kalbos. Raštu pateikti ir pasirašyti liudytojų parodymai, ekspertų išvados ar kitų proceso

dalyvių paaiškinimai pridedami prie protokolo kaip jo sudėtinė dalis. Žodžiu apklaustas liudytojas savo parodymus gali taip pat pateikti raštu. Jie pridedami prie protokolo.

Garso įrašai, videoįrašai ar kino juostos, kuriuos posėdžio metu daro Konstitucinis Teismas, pridedami prie protokolo ir jame tai pažymima.

Protokolas turi būti surašytas per 2 dienas baigus ar atidėjus posėdį. Atspausdintą protokolą pasirašo Konstitucinio Teismo pirmininkas ir posėdžių sekretorius.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1475](#), 96.07.11, Žin., 1996, Nr.73-1749 (96.07.31)

53 straipsnis. Konstitucinio Teismo pasitarimo slaptumas

Konstitucinio Teismo teisėjai, dalyvavę teisminiuose ginčiuose, išeina į pasitarimų kambarį priimti nutarimo. Apie tai posėdžio pirmininkas paskelbia esantiems posėdžių salėje asmenims.

Pasitarimo ir nutarimo ar išvados priėmimo metu pasitarimų kambaryje gali būti tik Konstitucinio Teismo teisėjai. Posėdžio pirmininkas vadovauja teisėjų pasitarimui, garantuodamas teisėjams galimybę laisvai ir nekliudomai pareikšti savo nuomonę, siekdamas visapusiško ir išsamaus apsvarstymo, organizuoja balsavimą, sprendimo fiksavimą ir surašymą. Kai pasitarimas baigtas, Konstitucinis Teismas į pasitarimų kambarį gali pakviesti Teismo tarnautoją, kad šis užrašytų jam diktuojamą Konstitucinio Teismo nutarimą ar išvadą.

Nei Konstitucinio Teismo teisėjai, nei posėdyje dalyvavęs tarnautojas neturi teisės paskelbti nei nuomonių, pareikštų pasitarimų kambaryje, nei kaip kas balsavo.

54 straipsnis. Klausimai, išsprendžiami priimant nutarimą

Priimdamas nutarimą, Teismas įvertina įrodymus, konstatuoja, kurios svarbios aplinkybės yra nustatytos ir kurios nenustatytos, kuria Konstitucijos ar įstatymo norma turi būti remiamasi šioje byloje ir ar prašymas yra tenkintinas.

Teismas pagrindžia nutarimą tik tais įrodymais, kurie ištirti Teismo posėdyje.

Teismas, pasitarimo metu pripažinęs, jog būtina išaiškinti naujas aplinkybes arba ištirti naujus įrodymus, priima sprendimą atnaujinti bylos nagrinėjimą ir nustato, kuriuos procesinius veiksmus reikia papildomai atlikti.

55 straipsnis. Konstitucinio Teismo nutarimo priėmimo tvarka

Konstitucinio Teismo nutarimas dėl bylos priimamas pasitarimų kambaryje. Nutarimas turi būti priimtas ne vėliau kaip per 1 mėnesį baigus nagrinėti bylą.

Nutarimas priimamas balsų dauguma. Jei balsai pasiskirsto po lygiai, lemia posėdžio pirmininko balsas. Teisėjai neturi teisės atsisakyti balsuoti arba susilaikyti.

Priimtas nutarimas išdėstomas raštu ir visų dalyvavusių teisėjų pasirašomas.

Pataisos nutarime turi būti aptartos raštu prieš teisėjų parašus.

56 straipsnis. Konstitucinio Teismo nutarimo turinys

Konstitucinio Teismo nutarimas dėl bylos surašomas kaip atskiras dokumentas.

Jame nurodoma:

nutarimo pavadinimas, jo priėmimo data ir vieta;

Konstitucinio Teismo sudėtis;

posėdžių sekretorius;

dalyvaujantys byloje asmenys ir jų atstovai;

nagrinėjamas klausimas, jo pagrindas;

Konstitucijos ir šio įstatymo straipsniai, nustatantys Konstitucinio Teismo teisę nagrinėti šį klausimą;

reikalavimas, esantis kreipimesi;

teisės akto, kurio atitikimas Konstitucijai buvo tikrinamas, visas pavadinimas, jo paskelbimo ar gavimo šaltinis;

Seimo nario ar valstybės pareigūno veiksmai ar sprendimas, kurių atitikimas Konstitucijai buvo tiriamas;

aplinkybės, kurias nustatė Konstitucinis Teismas;

argumentai ir įrodymai, kuriais grindžiamas Konstitucinio Teismo priimtas sprendimas, o prireikus - argumentai, paneigiantys kitas nuomones;

Konstitucijos norma, kuria vadovavosi Konstitucinis Teismas, vertindamas akto ar veiksmo atitikimą Konstitucijai;
nutarimo rezoliucija;
nurodymas, kad nutarimas yra galutinis ir neskundžiamas.

57 straipsnis. Konstitucinio Teismo nutarimo paskelbimas Teisme

Priėmęs nutarimą, Konstitucinis Teismas grįžta į posėdžių salę ir posėdžio pirmininkas paskelbia Teismo nutarimą.

Visi esantieji posėdžių salėje, išskyrus Konstitucinio Teismo teisėjus, nutarimą išklauso stovėdami.

Priėmus nutarimą, dalyvavę byloje asmenys bei kitos institucijos ir asmenys nebegali iš naujo kelti Teisme klausimo dėl išnagrinėto teisės akto atitikimo Konstitucijai ar įstatymams arba ginčyti Teismo išvados ar jo nustatytų faktų ir teisinių santykių.

58 straipsnis. Nutarimo ištaisymas

Konstitucinis Teismas, paskelbęs nutarimą, gali savo iniciatyva ar dalyvaujančių byloje asmenų prašymu ištaisyti jame esančius netikslumus bei aiškias redakcines klaidas, jeigu tai nekeičia nutarimo esmės. Dėl to Konstitucinis Teismas priima atitinkamą sprendimą, kurį išsiunčia bei skelbia šio įstatymo nustatyta tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1475](#), 96.07.11, Žin., 1996, Nr.73-1749 (96.07.31)

59 straipsnis. Konstitucinio Teismo nutarimo neskundžiamumas

Konstitucinio Teismo nutarimai yra galutiniai ir neskundžiami.

60 straipsnis. Konstitucinio Teismo nutarimo išsiuntimas

Konstitucinio Teismo nutarimas ne vėliau kaip per 2 dienas nuo jo priėmimo dienos išsiunčiamas:

Konstitucinio Teismo teisėjams;

dalyvavusiems byloje asmenims;

Seimui, Respublikos Prezidentui, Vyriausybei;

Aukščiausiojo Teismo pirmininkui, generaliniam prokurorui, teisingumo ministrui.

Konstitucinio Teismo pirmininkas gali nurodyti, kad Konstitucinio Teismo nutarimas būtų išsiųstas kitoms institucijoms, pareigūnams ar piliečiams.

61 straipsnis. Konstitucinio Teismo nutarimo aiškinimas

Konstitucinio Teismo nutarimą oficialiai gali aiškinti tik pats Konstitucinis Teismas pagal dalyvavusių byloje asmenų, kitų institucijų ar asmenų, kuriems jis išsiųstas, prašymą, taip pat savo iniciatyva.

Dėl Konstitucinio Teismo nutarimo aiškinimo teisminio posėdžio forma yra laisva. Apie posėdžio laiką ir vietą pranešama dalyvaujantiems byloje asmenims. Dėl Konstitucinio Teismo nutarimo aiškinimo priimamas sprendimas - atskiras dokumentas. Jis išsiunčiamas ir skelbiamas šio įstatymo nustatyta tvarka.

Konstitucinis Teismas privalo aiškinti savo nutarimą, nekeisdamas jo turinio.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1475](#), 96.07.11, Žin., 1996, Nr.73-1749 (96.07.31)

62 straipsnis. Konstitucinio Teismo nutarimo peržiūrėjimas

Konstitucinio Teismo nutarimas gali būti peržiūrėtas jo paties iniciatyva, jeigu:

1) paaiškėjo naujų esminių aplinkybių, kurios buvo nežinomos Konstituciniam Teismui nutarimo priėmimo metu;

2) pasikeitė Konstitucijos norma, kurios pagrindu nutarimas buvo priimtas.

Tokiu atveju Konstitucinis Teismas priima sprendimą ir pradeda bylą nagrinėti iš naujo.

Konstitucinio Teismo sprendimas dėl savo nutarimo aiškinimo gali būti peržiūrėtas ir tuo atveju, kai nutarimas buvo išaiškintas ne pagal tikrąjį jo turinį.

63 straipsnis. Bylų dėl teisės aktų atitikimo Konstitucijai žinybingumas Konstituciniam Teismui

Konstitucinis Teismas nagrinėja bylas dėl:

- 1) įstatymų ir kitų Seimo aktų atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai;
- 2) Respublikos Prezidento aktų atitikimo Konstitucijai ir įstatymams;
- 3) Vyriausybės aktų atitikimo Konstitucijai ir įstatymams.

Nagrinėdamas šio straipsnio pirmojoje dalyje nurodytas bylas, Konstitucinis Teismas tiria tiek viso akto, tiek ir jo dalies atitikimą Konstitucijai ar įstatymams.

64 straipsnis. Bylų dėl teisės aktų atitikimo Konstitucijai nagrinėjimo pagrindai ir vada

Bylos dėl teisės aktų atitikimo Konstitucijai nagrinėjimo Konstituciniame Teisme pagrindas yra teisiškai motyvuota abejonė, kad visas aktas ar jo dalis prieštarauja Konstitucijai pagal:

- 1) normų turinį;
- 2) reguliavimo apimtį;
- 3) formą;
- 4) Konstitucijoje nustatytą priėmimo, pasirašymo, paskelbimo ar įsigaliojimo tvarką.

Vada nagrinėti bylą dėl teisės akto atitikimo Konstitucijai yra šio įstatymo nustatyta tvarka ir nustatytos formos prašymo padavimas Konstituciniam Teismui.

65 straipsnis. Prašymo ištirti teisės akto atitikimą Konstitucijai padavimas Konstituciniam Teismui

Prašymą ištirti teisės akto atitikimą Konstitucijai Konstituciniam Teismui turi teisę paduoti:

- 1) dėl įstatymo ar kito Seimo priimto akto - Vyriausybė, ne mažesnė kaip 1/5 visų Seimo narių grupė ir teismai;
- 2) dėl Respublikos Prezidento akto - ne mažesnė kaip 1/5 visų Seimo narių grupė ir teismai;
- 3) dėl Vyriausybės akto - ne mažesnė kaip 1/5 visų Seimo narių grupė, teismai ir Respublikos Prezidentas.

66 straipsnis. Prašymo ištirti teisės akto atitikimą Konstitucijai turinys

Prašyme ištirti teisės akto atitikimą Konstitucijai turi būti nurodyta:

- 1) adresatas - Konstitucinis Teismas;
- 2) pareiškėjo pavadinimas ir adresas;
- 3) duomenys apie pareiškėjo atstovą ir jo įgaliojimus, išskyrus atvejus, kai atstovaujama pagal pareigas;
- 4) valstybės institucijos, priėmusios ginčijamą teisės aktą, pavadinimas ir adresas;
- 5) Konstitucijos ir šio įstatymo normos, suteikiančios teisę kreiptis su prašymu į Konstitucinį Teismą;
- 6) tikslus ginčijamo teisės akto pavadinimas, numeris, priėmimo data ir kiti jam identifikuoti būtini duomenys, jo paskelbimo šaltinis (jeigu buvo skelbtas);
- 7) konkretūs bylos nagrinėjimo pagrindai su nuorodomis į šio įstatymo normas;
- 8) pareiškėjo pozicija dėl teisės akto atitikimo Konstitucijai ir tos pozicijos juridinis pagrindimas su nuorodomis į įstatymus;
- 9) suformuluotas prašymas Konstituciniam Teismui;
- 10) pridedamų dokumentų sąrašas.

Prašymą pasirašo valstybės institucijos, kuriai suteikta teisė kreiptis į Konstitucinį Teismą, vadovas. Vyriausybės prašymas turi būti paremtas Vyriausybės nutarimu, kuris pridedamas prie teikiamų dokumentų. Seimo narių grupės prašymą pasirašo visi su prašymu besikreipiantys Seimo nariai, kartu nurodydami savo grupės atstovą (atstovus); jų parašai turi būti patvirtinti Seimo Pirmininko ar jo pavaduotojo parašu.

Prie prašymo pridedama:

- 1) ginčijamo teisės akto viso teksto nuorašas;
- 2) įgaliojimas ar kitas dokumentas, patvirtinantis atstovo įgaliojimus, išskyrus atvejus, kai atstovaujama pagal pareigas;
- 3) visų dokumentų ir kitos medžiagos, surašytų ne lietuvių kalba, notaro patvirtinti vertimai į lietuvių kalbą.

Prie prašymo gali būti pridedamas siūlomų iškviesti į Konstitucinio Teismo posėdį liudytojų ir ekspertų sąrašas, specialistų išvados bei kiti dokumentai ir medžiaga. Prie kiekvieno liudytojo pavardės nurodoma, kokias aplinkybes jis gali patvirtinti.

Prašymas ir šio straipsnio trečiojoje dalyje nurodyti priedai pateikiami Konstituciniam Teismui su nuorais po 30 egzempliorių. Konstitucinio Teismo pirmininkas prirėkęs gali įpareigoti pareiškėją pateikti ir kitų priedų nuorašus - iki 30 egzempliorių kiekvieno iš jų.

67 straipsnis. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo, Lietuvos apeliacinio teismo, apygardų ir apylinkių teismų prašymų Konstituciniam Teismui turinys

Jei yra pagrindo manyti, kad įstatymas ar kitas teisės aktas, kuris turėtų būti taikomas konkrečioje byloje, prieštarauja Konstitucijai, teismas (teisėjas) sustabdo šios bylos nagrinėjimą ir, atsižvelgdamas į Konstitucinio Teismo kompetenciją, kreipiasi į jį su prašymu spręsti, ar šis įstatymas ar kitas teisės aktas atitinka Konstituciją.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, Lietuvos apeliacinis teismas, apygardų ir apylinkių teismai kreipiasi į Konstitucinį Teismą nutartimi. Nutartyje turi būti nurodyta:

- 1) nutarties priėmimo laikas ir vieta;
- 2) nutartį priėmusio teismo pavadinimas ir adresas;
- 3) nutartį priėmusio teismo sudėtis, dalyvaujantys byloje asmenys;
- 4) trumpa bylos esmė ir kokiais įstatymais dalyvaujantys byloje asmenys grindžia savo reikalavimus arba atsikirtimus;

5) teismo nuomonės dėl įstatymo ar kito teisės akto prieštaravimo Konstitucijai teisiniai argumentai;

- 6) suformuluotas teismo prašymas Konstituciniam Teismui.

Prie teismo nutarties pridedama:

- 1) sustabdytoji teismo byla;
- 2) ginčijamo teisės akto viso teksto nuorašas.

Teismo nutartis ir ginčijamo teisės akto nuorašas pateikiami Konstituciniam Teismui po 30 egzempliorių.

Konstitucinis Teismas, išnagrinėjęs bylą, grąžina atitinkamam teismui atsiųstą sustabdytąją bylą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1475](#), 96.07.11, Žin., 1996, Nr.73-1749 (96.07.31)

68 straipsnis. Prašymo ištirti teisės akto atitikimą Konstitucijai atšaukimas

Konstitucinio Teismo pirmininkui sutinkant, prašymą ištirti teisės akto atitikimą Konstitucijai gali atšaukti ji padavusi institucija tol, kol ta byla nepaskirta nagrinėti teisminiame posėdyje.

69 straipsnis. Konstitucinio Teismo atsisakymas nagrinėti prašymą ištirti teisės akto atitikimą Konstitucijai

Konstitucinis Teismas savo sprendimu atsisako nagrinėti prašymą ištirti teisės akto atitikimą Konstitucijai, jeigu:

- 1) prašymas paduotas institucijos ar asmens, neturinčių teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą;
- 2) prašymo nagrinėjimas yra nežinybingas Konstituciniam Teismui;
- 3) prašyme nurodyto teisės akto atitikimas Konstitucijai jau buvo tirtas Konstituciniame Teisme ir tebegalioja tuo klausimu priimtas Konstitucinio Teismo nutarimas;
- 4) Konstitucinis Teismas yra pradėjęs nagrinėti bylą dėl to paties dalyko;
- 5) prašymas grindžiamas ne teisiniais motyvais.

Konstitucinis Teismas, atsisakydamas nagrinėti prašymą ištirti teisės akto atitikimą Konstitucijai, priima motyvuotą sprendimą, kurio nuorašas įteikiamas arba išsiunčiamas pareiškėjui.

Jeigu atsisakymo nagrinėti prašymą pagrindais buvo nustatyti pradėjus nagrinėti bylą Konstitucinio Teismo posėdyje, priimamas sprendimas nutraukti bylą.

Ginčijamo teisės akto panaikinimas yra pagrindas priimti sprendimą pradėti teisei nutraukti. Jeigu tai paaiškėja iki teismo posėdžio pradžios, Konstitucinis Teismas šį klausimą sprendžia pasitarimų kambaryje.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1475](#), 96.07.11, Žin., 1996, Nr.73-1749 (96.07.31)

70 straipsnis. Prašymo ištirti teisės akto atitikimą Konstitucijai sugražinimas pareiškėjui

Konstitucinio Teismo pirmininkas savo iniciatyva arba teisėjo siūlymu grąžina pareiškėjui prašymą, jeigu prašymas arba jo priedai neatitinka šio įstatymo 66 ir 67 straipsniuose nustatytų reikalavimų.

Prašymo grąžinimas neatima teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą bendra tvarka, kai bus pašalinti buvę trūkumai.

71 straipsnis. Konstitucinio Teismo nutarimų bylose dėl teisės aktų atitikimo Konstitucijai rūšys

Konstitucinis Teismas, baigęs nagrinėti bylą dėl teisės akto atitikimo Konstitucijai, priima vieną iš šių nutarimų:

- 1) pripažinti, kad teisės aktas neprieštarauja Konstitucijai ar įstatymams;
- 2) pripažinti, kad teisės aktas prieštarauja Konstitucijai ar įstatymams.

Šio straipsnio pirmosios dalies 2 punkte numatytu atveju nurodoma, kuriems konkretiems Konstitucijos straipsniams ar jų nuostatoms arba kokiems konkretiems įstatymams teisės aktas prieštarauja.

Tais atvejais, kai teisės akto dalis buvo pripažinta atitinkanti Konstituciją ar įstatymus, o kita dalis pripažinta prieštaraujanti Konstitucijai ar įstatymams, apie tai tiksliai nurodoma Konstitucinio Teismo nutarime.

72 straipsnis. Teisės akto pripažinimo prieštaraujančiu Konstitucijai pasekmės

Lietuvos Respublikos įstatymas (ar jo dalis) arba kitas Seimo aktas (ar jo dalis), Respublikos Prezidento aktas, Vyriausybės aktas (ar jo dalis) negali būti taikomi nuo tos dienos, kai oficialiai paskelbiamas Konstitucinio Teismo nutarimas, kad atitinkamas aktas (ar jo dalis) prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai. Tos pačios pasekmės atsiranda, kai Konstitucinis Teismas priima nutarimą, kad Respublikos Prezidento aktas ar Vyriausybės aktas (ar jo dalis) prieštarauja įstatymams.

Konstitucinio Teismo priimti nutarimai turi įstatymo galią ir yra privalomi visoms valdžios institucijoms, teismams, visoms įmonėms, įstaigoms bei organizacijoms, pareigūnams ir piliečiams.

Visos valstybės institucijos bei jų pareigūnai privalo panaikinti savo priimtus poįstatyminius aktus ar jų nuostatas, kurie pagrįsti pripažintu nekonstituciniu teisės aktu.

Neturi būti vykdomi sprendimai, pagrįsti teisės aktais, kurie pripažinti prieštaraujančiais Konstitucijai ar įstatymams, jeigu tokie sprendimai nebuvo įvykdyti iki atitinkamo Konstitucinio Teismo nutarimo įsigaliojimo.

Konstitucinio Teismo nutarimo pripažinti teisės aktą ar jo dalį nekonstituciniu galia negali būti įveikta pakartotinai priėmus tokį pat teisės aktą ar jo dalį.

V SKYRIUS. PAKLAUSIMŲ DĖL IŠVADOS NAGRINĖJIMAS

73 straipsnis. Konstitucinio Teismo teikiamos išvados

Konstitucinis Teismas teikia išvadas:

- 1) ar nebuvo pažeisti rinkimų įstatymai per Respublikos Prezidento ar Seimo narių rinkimus;
- 2) ar Respublikos Prezidento sveikatos būklė leidžia jam ir toliau eiti pareigas;
- 3) ar Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys neprieštarauja Konstitucijai. Prašyti išvados dėl tarptautinės sutarties galima ir iki jos ratifikavimo Seime;
- 4) ar Seimo narių ir valstybės pareigūnų, kuriems pradėta apkaltos byla, konkretūs veiksmai prieštarauja Konstitucijai.

74 straipsnis. Paklausimo padavimas Konstituciniam Teismui

Prašyti Konstitucinio Teismo išvados visais šio įstatymo 73 straipsnyje nurodytais klausimais gali Seimas.

Respublikos Prezidentas gali kreiptis su paklausimu į Konstitucinį Teismą dėl Seimo narių rinkimų ir tarptautinių sutarčių.

75 straipsnis. Vada Konstitucinio Teismo išvadai rengti

Vada Konstitucinio Teismo išvadai rengti yra šio įstatymo nustatyta tvarka ir nustatytos formos paklausimo padavimas Konstituciniam Teismui.

76 straipsnis. Paklausimo turinys

Paklausime turi būti nurodyta:

- 1) adresatas - Konstitucinis Teismas;
- 2) paklausėjo pavadinimas ir adresas;
- 3) Konstitucijos ir šio įstatymo normos, nustatančios teisę kreiptis su paklausimu į Konstitucinį Teismą;
- 4) veiksmai, kurių atitikimą Konstitucijai siūloma patikrinti, jų įvykdymo aplinkybės; kreipiantis dėl tarptautinės sutarties - tikslus jos pavadinimas, numeris, pasirašymo data ir kiti būtini duomenys, paskelbimo šaltinis (jeigu buvo skelbta);
- 5) suformuluotas prašymas Konstituciniam Teismui;
- 6) pridėamų dokumentų sąrašas.

Seimo paklausimas gali būti išdėstytas nutarime. Kitais atvejais prie paklausimo turi būti pridėtas Seimo nutarimas dėl paklausimo patvirtinimo.

Paklausimą pasirašo Seimo Pirmininkas arba pavaduotojas, einantis jo pareigas; Respublikos Prezidentas.

Prie paklausimo turi būti pridėta:

- 1) tarptautinės sutarties viso teksto nuorašas;
- 2) atitinkami įrodymai, pareigūnų sprendimų nuorašai;
- 3) dokumentų ir kitos medžiagos, surašytų ne lietuvių kalba, notaro patvirtinti vertimai į lietuvių kalbą.

Prie paklausimo gali būti pridėtas siūlomų iškviešti į Konstitucinio Teismo posėdį liudytojų ir ekspertų sąrašas, specialistų išvados, dokumentas apie atstovų įgaliojimus ir jų teisę kalbėti Konstituciniame Teisme pareiškėjo vardu, taip pat kiti dokumentai ir medžiaga. Prie kiekvieno liudytojo pavardės nurodoma, kokias aplinkybes jis gali patvirtinti.

Paklausimas ir būtini jo priedai pateikiami Konstituciniam Teismui su nuorašais po 30 egzempliorių. Konstitucinio Teismo pirmininkas prireikus gali pareikalausti ir kitų priedų nuorašų - iki 30 egzempliorių kiekvieno iš jų.

77 straipsnis. Paklausimas dėl rinkimų įstatymų pažeidimo

Su paklausimu, ar nebuvo pažeisti rinkimų įstatymai per Respublikos Prezidento ar Seimo narių rinkimus, šio įstatymo 74 straipsnyje nurodytos institucijos kreipiasi į Konstitucinį Teismą ne vėliau kaip per 3 dienas po to, kai paskelbiami oficialūs rinkimų rezultatai.

Konstitucinis Teismas tiria ir vertina tik Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimus arba jos atsisakymą nagrinėti skundus dėl rinkimų įstatymų pažeidimų tais atvejais, kai sprendimai buvo priimti ar kita šios komisijos veika buvo padaryta pasibaigus balsavimui renkant Seimo narius ar Respublikos Prezidentą.

Paklausimas turi būti išnagrinėtas ne vėliau kaip per 72 valandas nuo jo įteikimo Konstituciniam Teismui. Į šiame straipsnyje nurodytus terminus įskaitomos ir nedarbo dienos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-1797](#), 2003-10-28, *Žin.*, 2003, Nr. 108-4815 (2003-11-19)

78 straipsnis. Paklausimas dėl Respublikos Prezidento sveikatos būklės

Paklausimą Konstituciniam Teismui, ar Respublikos Prezidento sveikatos būklė leidžia jam ir toliau eiti pareigas, turi teisę pateikti tik Seimas. Paklausimas turi būti patvirtintas nutarimu, priimtu Seimo statuto nustatyta tvarka.

Prie paklausimo ir atitinkamo Seimo nutarimo turi būti pridėta Seimo patvirtintos gydytojų komisijos išvada. Esant reikalui, pridėdami kiti sveikatos būklę apibūdinantys įrodymai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-1797](#), 2003-10-28, *Žin.*, 2003, Nr. 108-4815 (2003-11-19)

79 straipsnis. Paklausimo atšaukimas

Paklausimą dėl išvados teikimo gali atšaukti jį padavusi institucija iki nagrinėjimo Konstitucinio Teismo posėdyje pradžios.

80 straipsnis. Atsisakymas nagrinėti paklausimą Konstituciniame Teisme

Konstitucinis Teismas atsisako nagrinėti paklausimą dėl išvados teikimo, jeigu:

- 1) paklausimą pateikė institucija ar asmuo, neturintis teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą;
- 2) paklausimas grindžiamas ne teisiniais motyvais;
- 3) konkretaus klausimo nagrinėjimas nežinybingas Konstituciniam Teismui;
- 4) nėra veiksmo ar sprendimo, kurio atitikimą Konstitucijai reikėtų tikrinti;
- 5) paklausime keliamas klausimas, išskyrus šio įstatymo 73 straipsnio 2 punkte numatytus atvejus, jau buvo tirtas Konstituciniame Teisme ir tebegalioja tuo klausimu priimta Konstitucinio Teismo išvada.

Jeigu paklausimo nagrinėjimo metu nebelieka nagrinėjimo dalyko, Konstitucinis Teismas šiuo pagrindu nutraukia pradėtą teiseną.

81 straipsnis. Paklausimo sugrąžinimas pareiškėjui

Konstitucinio Teismo pirmininkas savo iniciatyva arba teisėjo siūlymu grąžina paklausimą pareiškėjui, jeigu paklausimas arba jo priedai neatitinka šio įstatymo 76 straipsnyje nustatytų reikalavimų.

Paklausimo grąžinimas neatima teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą bendra tvarka, kai bus pašalinti buvę trūkumai.

82 straipsnis. Paklausimų nagrinėjimo Konstituciniame Teisme tvarka

Paklausimai dėl Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių atitikimo Konstitucijai nagrinėjami pagal teisės aktų atitikimo Konstitucijai tyrimo bendras taisykles.

Kiti paklausimai nagrinėjami Konstitucinio Teismo nuožiūra laikantis paprastesnės procedūros. Kilę nesutarimai sprendžiami pagal šiame įstatyme nustatytas taisykles.

83 straipsnis. Konstitucinio Teismo išvada

Išnagrinėjęs paklausimą, Konstitucinis Teismas priima išvadą.

Konstitucinio Teismo pateikta išvada yra galutinė ir neskundžiama.

VI SKYRIUS. BAIGIAMIEJI NUOSTATAI

84 straipsnis. Konstitucinio Teismo aktų ir Konstitucinio Teismo pirmininko potvarkių paskelbimas ir įsigaliojimas

Konstitucinio Teismo nutarimai, išvados, taip pat sprendimai priimti nagrinėti prašymą ar paklausimą, sprendimai atsisakyti nagrinėti prašymą ar paklausimą, sprendimai nutraukti bylą (teiseną), sprendimai dėl Konstitucinio Teismo nutarimo išaiškinimo, Konstitucinio Teismo pirmininko potvarkiai šio įstatymo 25 straipsnio pirmosios dalies 1 ir 2 punktuose nurodytais klausimais oficialiai skelbiami „Valstybės žiniuose“, atskirame skyriuje.

Šio straipsnio pirmojoje dalyje nurodyti Konstitucinio Teismo aktai skelbiami ir Konstitucinio Teismo interneto tinklalapyje. Prireikus Konstitucinis Teismas leidžia savo nutarimų, išvadų ir sprendimų rinkinius, kitus leidinius.

Konstitucinio Teismo aktai įsigalioja jų oficialaus paskelbimo „Valstybės žiniuose“ dieną.

Šio straipsnio pirmojoje dalyje nurodyti Konstitucinio Teismo aktai „Valstybės žiniuose“ turi būti oficialiai paskelbti ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo jų įteikimo „Valstybės žinių“ redakcijai, jeigu pačiuose aktuose nenustatyta jų paskelbimo data.

Konstitucinio Teismo aktai, kurie nepaskelbiami šio straipsnio ketvirtojoje dalyje nustatytu laiku, įsigalioja jų paskelbimo Konstitucinio Teismo leidinyje dieną.

Konstitucinio Teismo pirmininko potvarkiai šio įstatymo 25 straipsnio pirmosios dalies 1 ir 2 punktuose nurodytais klausimais įsigalioja kitą dieną po jų paskelbimo „Valstybės žiniuose“, jeigu pačiuose potvarkiuose nenustatyta kita jų įsigaliojimo data.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1475](#), 96.07.11, Žin., 1996, Nr. 73-1749 (96.07.31)

Nr. [IX-1797](#), 2003-10-28, Žin., 2003, Nr. 108-4815 (2003-11-19)

85 straipsnis. Konstitucinio Teismo finansavimas

Valstybės biudžeto atskirame straipsnyje, atsižvelgiant į Konstitucinio Teismo teikimą, kasmet numatomos Konstitucinio Teismo veiklai užtikrinti būtinos lėšos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1475](#), 96.07.11, Žin., 1996, Nr.73-1749 (96.07.31)

86 straipsnis. Konstitucinio Teismo aparatas

Konstitucinis Teismas turi aparatą. Jo struktūrą ir nuostatus tvirtina Konstitucinis Teismas. Konstitucinio Teismo aparatui vadovauja Konstitucinio Teismo kancleris. Jis pavaldus Konstitucinio Teismo pirmininkui.

Konstitucinio Teismo kancleris, Konstitucinio Teismo aparato valstybės tarnautojai ir kiti darbuotojai į pareigas priimami įstatymų nustatyta tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-1797](#), 2003-10-28, Žin., 2003, Nr. 108-4815 (2003-11-19)

87 straipsnis. Konstitucinio Teismo apsauga

Konstitucinio Teismo pastatų, patalpų, o pagal Konstitucinio Teismo pirmininko nurodymą - ir Konstitucinio Teismo teisėjų apsauga pavedama Vidaus reikalų ministerijai.

Konstitucinis Teismas gali nuspręsti tokią apsaugą pavesti kitai specializuotai valstybinei apsaugos organizacijai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1475](#), 96.07.11, Žin., 1996, Nr.73-1749 (96.07.31)

88 straipsnis. Konstitucinio Teismo valdžios simboliai

Konstitucinio Teismo posėdžių salėje yra Lietuvos Respublikos valstybės herbo atvaizdas, valstybės vėliava, taip pat specialus Lietuvos Respublikos Konstitucijos leidinys.

Konstitucinio Teismo teisėjai posėdžiauja su mantijomis, kurių aprašą ir pavyzdį tvirtina Konstitucinis Teismas. Kol jų pavyzdys nepatvirtintas, gali būti naudojamos Aukščiausiojo Teismo teisėjams patvirtinto pavyzdžio mantijos.

89 straipsnis. Konstitucinio Teismo antspaudas

Konstitucinis Teismas yra juridinis asmuo, turi antspaudą su Lietuvos Respublikos valstybės herbo atvaizdu ir pavadinimu "Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas".

90 straipsnis. Konstitucinio Teismo buveinė

Nuolatinė Konstitucinio Teismo buveinė yra Vilniaus miestas.

Konstitucinio Teismo posėdžiai vyksta jo nuolatinėje būstinėje.

LAIKINAI EINANTIS RESPUBLIKOS
PREZIDENTO PAREIGAS

ALGIRDAS BRAZAUSKAS

Vilnius, 1993 m. vasario 3 d.

Nr. I-67

Pakeitimai:

1. Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [I-318](#), 93.12.02, Žin., 1993, Nr. 68-1277

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIO TEISMO ĮSTATYMO 17 STRAIPSNIO PAKEITIMO

2. Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [I-1475](#), 96.07.11, Žin., 1996, Nr.73-1749 (96.07.31)

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIO TEISMO ĮSTATYMO PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

3. Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-765](#), 98.06.04, Žin., 1998, Nr.55-1519 (98.06.17)

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIO TEISMO ĮSTATYMO 26 STRAIPSNIO PAPILDYMO ĮSTATYMAS

4. Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-183](#), 2001 02 20, Žin., 2001, Nr. 21-691 (2001 03 09)

KONSTITUCINIO TEISMO ĮSTATYMO 40 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMAS

5.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-264](#), 2001 04 19, Žin., 2001, Nr. 39-1335 (2001 05 09)

KONSTITUCINIO TEISMO ĮSTATYMO 16 STRAIPSNIO PAPILDYMO IR PAKEITIMO ĮSTATYMAS

6.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-443](#), 2001-07-10, Žin., 2001, Nr. 64-2328 (2001-07-25)

VALSTYBĖS KONTROLĖS ĮSTATYMO, TEISMŲ ĮSTATYMO, KONSTITUCINIO TEISMO ĮSTATYMO, SEIMO KONTROLIERIŲ ĮSTATYMO, SEIMO NARIŲ DARBO SĄLYGŲ ĮSTATYMO, PROKURATŪROS ĮSTATYMO, TARNYBOS LIETUVOS RESPUBLIKOS PROKURATŪROJE STATUTO, MOTERŲ IR VYRŲ LYGIŲ GALIMYBIŲ ĮSTATYMO, VAIKO TEISIŲ APSAUGOS KONTROLIERIAUS ĮSTATYMO PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

7.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-1797](#), 2003-10-28, Žin., 2003, Nr. 108-4815 (2003-11-19)

KONSTITUCINIO TEISMO ĮSTATYMO 7, 13, 17, 18, 19, 26, 77, 78, 84 IR 86 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS

*** Pabaiga ***

Redagavo: Aušrinė Trapinskienė (2003-11-19)

autrap@lrs.lt